

Inleiding op de lezing - 22 december 2019

Maria is een jonge vrouw, een meisje nog eigenlijk. Ze is voorbestemd om te trouwen met Jozef. Allerlei verhalen uit buitenbijbelse bronnen vertellen meer over Maria en Jozef: hoe godvruchtig ze was, vroom, rein. Hoe Jozef al een eerder huwelijk achter de rug had en ook al een stel kinderen had.

Maar Lukas zegt alleen dat ze maagd is, dat wil zeggen, ongehuwd.

Maria heeft een nicht, Elisabeth, die getrouwd is met Zacharias. Zacharias is priester in de tempel. Het huwelijk van Elisabeth en Zacharias blijft kinderloos, en ze zijn al oud en hebben de moed opgegeven. Totdat op zekere dag Zacharias in de tempel een offer brengt, en er dan opeens een engel voor zijn neus staat, die zich bekend maakt als Gabriel. Gabriel vertelt Zacharias dat hij en Elisabeth ondanks hun hoge leeftijd toch een kind zullen krijgen. Zacharias is met stomheid geslagen en gelooft er geen barst van. Tot de dag dat Elisabeth bevalt zal hij niet kunnen spreken. Als hij dat wel weer kan, bij de geboorte van hun zoon Johannes, barst hij uit in gezang: een schoot van ontferming.

Intussen is de engel Gabriel naar Maria gegaan, en hij doet ook daar de aankondiging van een geboorte. Maria zal een kind krijgen en moet dat kind Jezus noemen, dat betekent: God redt.

Die aankondigingen aan Elisabeth en Maria staan vol met verwijzingen naar een ander verhaal: Abraham en Sara die niet zwanger kunnen worden, en dan alsnog op hoge leeftijd een kind krijgen.

Maria accepteert de aankondiging van de engel Gabriel: mij geschiedde naar uw woord. Het is de vraag of ze veel te kiezen had. Sommige buitenbijbelse verhalen vertellen dat ze er helemaal niks van begreep, van die aankondiging. Wat Jozef er van vond horen we niet, althans niet bij Lukas; in het evangelie van Mattheus is Jozef degene die het bericht van de engel krijgt, in een droom, en ook hij accepteert het.

Kort na de aankondiging van de engel gaat Maria op reis, naar haar nicht Elisabeth. Over het waarom van dat bezoek tasten we in het duister. Maar zoals er parallellen zijn in het verhaal over Johannes en dat over Jezus, zijn er ook parallellen in de verhalen van Elisabeth en Maria, al is het maar die engel van Godswege.

Elisabeth herkent de bijzonderheid van de zwangerschap van Maria en van het kind dat zij draagt, en zegent haar.

En dan barst Maria uit in een lofzang.

Eerlijk gezegd, als ik me verplaats in de jonge ongehuwde vrouw die een kind moet baren is uitbarsten in een lofzang nou niet het eerste waar ik aan zou denken. Maar goed, dit is ook een verhaal, geen geschiedenisboek. De lofzang blijkt een zorgvuldig gecomponeerd lied, een beetje analoog aan de lofzang van Hannah dat we eerder in deze cyclus bespraken. Er zitten ook allerlei verwijzingen in naar de Psalmen en andere oudtestamentische geschriften. Maria kent haar klassiekers.

In die lofzang maakt Maria duidelijk wat de naam van Jezus, God redt, betekent:

Redding voor haarzelf, een eenvoudig meisje;

Redding voor al wie arm en vernederd zijn

En redding voor het volk Israël.

Dat is niet alleen een lied, dat is een programma. Dit gaat niet over een kind, dit gaat over God die de geschiedenis definitief zal veranderen, ten goede zal keren.

Laten we luisteren naar wat ze zong.

Schriftlezing: Lukas 1, 46- 5

Overweging

Een paar weken geleden zag ik in de bioscoop de film 'Sorry we missed you'. De film gaat over Ricky, die samen met zijn vrouw Abby en hun twee kinderen woont in een huurhuis in Newcastle, Engeland. Abby werkt in de thuiszorg en maakt daar lange dagen. Ricky heeft zijn baan verloren in de bouw tijdens de crisis en is nu aan het werk gegaan als pakketbezorger. We zien hoe Ricky zich in de schulden moet steken om de bus te kunnen betalen waarmee hij de pakketjes bezorgd. Zijn baas legt de verantwoordelijkheid voor alles wat er misgaat bij hem, en een dag niet werken is meteen een boete van 500 euro. Ricky en Abby werken zich uit de naad, zijn doodmoe, hebben geen tijd voor hun kinderen, die ook zo de nodige aandacht nodig hebben, en raken zo gevangen in de maalstroom van overvraagd worden, te weinig krijgen uitbetaald, boete op boete vanwege allerlei dingen waar je zelf niets aan kunt doen en lichamelijke problemen.

Voorafgaand aan de film was er een inleiding, en daar hoorden we dat de film was vertoond aan Nederlandse pakketbezorgers, en dat die de situatie niet alleen herkenden, maar vertelden dat het in Nederland nog veel erger is.

De beklemming was voelbaar in de bioscoop. Ik had moeite om tot het einde te blijven zitten. Het vloog me naar de keel. Het was zo uitzichtloos, en je gunde dit gezin zo dat ze wat lucht zouden krijgen... maar de benauwenis werd alleen groter. Wanhoop, en wanhopig proberen op de been te blijven, door te gaan, voor elkaar.

Ik weet niet of dit echt reclame is voor de film, maar je kunt hem nog gaan zien, hij draait in Louis Hartlooper.

Wij moesten aan Ricky, Abby en hun kinderen denken bij de tekst in het magnificat waar gesproken wordt over de geringen. Gewone mensen. Maria die zichzelf omschrijft als een onaanzienlijk meisje, en verderop uitzingt dat de Eeuwige de geringen aanzien geeft.

Ja, het zal allemaal wel, dachten wij in de voorbereiding. Wij zien het nog niet zo. Wie geeft Ricky en Abby aanzien? Hoe gaan al die mensen die zich kapot werken en toch maar net, of net niet, het hoofd boven water kunnen houden, tot hun recht komen? Dat koninkrijk van u, wordt dat nog wat (zoals Reve al zei)? We zijn al bij het vierde kaarsje van de adventskrans, maar is het nu echt een beetje lichter geworden in ons leven?

Wat in die bioscoop ook voelbaar was: het aandeel dat we allemaal hebben in deze situatie. Zoals we ook een aandeel hebben in de stikstofcrisis en de CO2 uitstoot, in de benadering van vluchtelingen, in de integratie van mensen met een niet-Nederlandse achtergrond.

Dus wat zingen we dan, als we met Maria zingen: machtigen stoot hij van hun troon, hoogmoedigen worden uiteen geslagen, rijken heeft hij heengezonden met lege handen?

We zingen geen feit. We zingen een verlangen. We zingen wat er echt toe doet. We zingen God. De naam van God: ik zal er zijn voor jou. De naam van Jezus: God redt.

Maria zingt de ervaring uit dat God zich tot haar wendt, haar wil ontmoeten, in haar wil groeien. Haar lichaam is de plek van Gods aanwezigheid. Ook al hoort bij een zwangerschap allerlei ongemak: pijn in je bekken, dikke enkels, zwangerschapsstriemen, en dan hebben we het nog niet over de schade die een bevalling aanricht...

God kiest het lichaam van Maria om in te wonen, zodat God onder ons mensen kan wonen.

Il signore te restora, zingen we. God vernieuwt je. God komt om je te ontmoeten. Die ontmoeting betekent iets. Wat hij voor Maria betekent, dat zingt ze uit. Een verlangen, maar ook een vooruitlopen op datgene waar Jezus, namens God, op uit is.

Dat is denk ik het appel wat op ons wordt gedaan: mag God in ons wonen, ons vernieuwen, ons herstellen? Durven wij in te gaan op de ontmoeting die God met ons wil?

Het klinkt een beetje beangstigend: als we ja zeggen, waar zeggen we dan ja op? Moeten we dan opeens van alles? Of moeten we afstand doen van van alles? Het maakt kwetsbaar, je open stellen voor God. Wat gaat er dan gebeuren?
Maria durfde. Ze zei ja en barstte uit in een jubelzang.

Wat zo fijn is aan dat wonen van God onder ons: het is heel eenvoudig. Klein. Gewoon en alledaags. Geen poeha, geen bluf, geen machtsvertoon, maar een zwangere vrouw en een zorgzame man en een eenvoudige plek om te verblijven.

Het is advent. We zijn al aan het vierde kaarsje. Het is zover: God vraagt of hij onder ons mag wonen. Of hij in jou mag wonen, zodat je je door hem kunt laten vernieuwen.
Wat is daarop je antwoord?

Marieke Milder